

UMOWA RAMOWA
O WSZECHSTRONNYM PARTNERSTWIE
I WSPÓŁPRACY
MIĘDZY WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ
I JEJ PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI Z JEDNEJ STRONY
A REPUBLIKĄ INDONEZJI
Z DRUGIEJ STRONY

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA,

zwana dalej „Wspólnotą”, oraz

KRÓLESTWO BELGII,

REPUBLIKA BUŁGARII,

REPUBLIKA CZESKA,

KRÓLESTWO DANII,

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC,

REPUBLIKA ESTOŃSKA,

IRLANDIA,

REPUBLIKA GRECKA,

KRÓLESTWO HISZPANII,

REPUBLIKA FRANCUSKA,

REPUBLIKA WŁOSKA,

REPUBLIKA CYPRYJSKA,

REPUBLIKA ŁOTEWSKA,

REPUBLIKA LITEWSKA,

WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA,

REPUBLIKA WĘGIERSKA,

MALTY,

KRÓLESTWO NIDERLANDÓW,

REPUBLIKA AUSTRII,

RZECZPOSPOLITA POLSKA,

REPUBLIKA PORTUGALSKA,

RUMUNIA,

REPUBLIKA SŁOWENII,

REPUBLIKA SŁOWACKA,

REPUBLIKA FINLANDII,

KRÓLESTWO SZWECJI,

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

Umawiające się Strony Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz Traktatu o Unii Europejskiej, dalej zwane „państwami członkowskimi”,

z jednej strony, oraz

RZĄD REPUBLIKI INDONEZJI,

z drugiej strony,

zwane dalej wspólnie „Stronami”,

ZWAŻYWSZY na tradycyjną przyjaźń między Republiką Indonezji a Wspólnotą oraz łączące je silne więzi historyczne, polityczne i gospodarcze,

MAJĄC NA UWADZE, że Strony przywiązują szczególne znaczenie do wszechstronnego charakteru ich wzajemnych stosunków,

POTWIERDZAJĄC przywiązanie Stron do przestrzegania zasad zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych,

POTWIERDZAJĄC zobowiązanie Stron do respektowania, promowania i ochrony zasad demokracji i podstawowych praw człowieka, praworządności, pokoju i sprawiedliwości międzynarodowej, zgodnie z postanowieniami m.in. Powszechnej deklaracji praw człowieka Narodów Zjednoczonych, statutu rzymskiego oraz innych międzynarodowych aktów prawnych dotyczących praw człowieka, w zakresie, w jakim obowiązują one obie Strony,

POTWIERDZAJĄC poszanowanie suwerenności, integralności terytorialnej oraz jedności narodowej Republiki Indonezji,

POTWIERDZAJĄC ich przywiązanie do zasad praworządności i dobrego zarządzania oraz ich dążenie do wspierania postępu gospodarczego i społecznego swoich narodów, przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju i wymogów związanych z ochroną środowiska,

POTWIERDZAJĄC, że najcięższe przestępstwa wzbudzające niepokój całej wspólnoty międzynarodowej nie mogą pozostawać bezkarne i że ci, którzy zostali oskarżeni o ich popełnienie, powinni zostać postawieni przed sądem, a w przypadku udowodnienia winy powinni ponieść należytą karę oraz że należy zapewnić skuteczne ściganie sprawców takich przestępstw poprzez podjęcie środków na poziomie krajowym i poprzez zacieśnienie współpracy międzynarodowej,

WYRAŻAJĄC swoje pełne zaangażowanie w zwalczanie wszystkich form transnarodowej przestępczości zorganizowanej i terroryzmu zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym prawami człowieka, humanitarnymi zasadami dotyczącymi kwestii migracji i uchodźców oraz międzynarodowym prawem humanitarnym, a także w stworzenie skutecznej współpracy międzynarodowej i instrumentów zapewniających zwalczanie tych przestępstw,

MAJĄC NA UWADZE, że Strony uznają, iż przyjęcie odpowiednich międzynarodowych konwencji i innych odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym rezolucji RB ONZ nr 1540, stanowi podstawę zobowiązania całej międzynarodowej społeczności do zwalczania rozprzestrzeniania broni masowego rażenia,

UZNAJĄC potrzebę zarówno przyspieszenie procesu rozbrojenia, jak również większej skuteczności w wypełnianiu zobowiązań dotyczących nierozprzestrzeniania broni zgodnie z prawem międzynarodowym, m.in. aby wykluczyć niebezpieczeństwo związane z bronią masowego rażenia,

UZNAJĄC znaczenie Umowy o współpracy z dnia 7 marca 1980 r. między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Indonezją, Malezją, Filipinami, Singapurem i Tajlandią – państwami członkowskimi Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) i późniejszych protokołów w sprawie przystąpienia,

UZNAJĄC znaczenie umacniania istniejących stosunków między Stronami, mając na względzie zacieśnienie współpracy między nimi oraz ich wspólną chęć do konsolidacji, pogłębienia i zróżnicowania wzajemnych stosunków w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w oparciu o równość, niedyskryminację oraz poszanowanie środowiska naturalnego i wzajemne korzyści,

POTWIERDZAJĄC ich dążenie do zacieśnienia współpracy między Wspólnotą a Republiką Indonezji w oparciu o wspólne wartości i wzajemne korzyści, przy uwzględnieniu działań podejmowanych w kontekście regionalnym.

ZGODNIE z ich odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi,

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

TYTUŁ I

CHARAKTER I ZAKRES ZASTOSOWANIA

ARTYKUŁ 1

Zasady ogólne

1. Poszanowanie zasad demokracji i podstawowych praw człowieka, określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka i innych międzynarodowych aktach prawnych dotyczących praw człowieka obowiązujących obie Strony stanowi fundament polityki wewnętrznej i międzynarodowej obu Stron oraz zasadniczy element niniejszej umowy.
2. Strony potwierdzają wspólne wartości określone w Karcie Narodów Zjednoczonych.
3. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do promowania zrównoważonego rozwoju, współpracy w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu oraz przyczynienia się do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju.
4. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do respektowania deklaracji paryskiej z 2005 r. w sprawie skuteczności pomocy oraz zgadzają się co do zacieśnienia współpracy w celu dalszej poprawy wyników osiągniętych w zakresie rozwoju.

5. Strony potwierdzają swoje przywiązanie do zasad dobrego zarządzania, zasad praworządności, w tym niezależności sądownictwa oraz walki z korupcją.
6. Wdrażanie umowy o partnerstwie i współpracy jest oparte na zasadach równości i wzajemnych korzyści.

ARTYKUŁ 2

Cele współpracy

W celu zacieśnienia stosunków dwustronnych Strony zobowiązują się prowadzić wszechstronny dialog i promować dalszą współpracę we wszystkich sektorach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Ich wysiłki będą w szczególności miały na celu:

- a) nawiązanie współpracy dwustronnej i współpracy w ramach wszystkich odpowiednich regionalnych i międzynarodowych forów i organizacji;
- b) rozwój handlu i inwestycji między Stronami przynoszący wzajemne korzyści,
- c) nawiązanie współpracy we wszystkich dziedzinach handlu i inwestycji będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w celu ułatwienia przepływu towarów i inwestycji oraz zapobiegania powstawaniu i usuwania przeszkód w handlu i inwestycjach, w tym w stosownych przypadkach w ramach bieżących i przyszłych inicjatyw regionalnych WE-ASEAN;

- d) nawiązanie współpracy w innych sektorach będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, szczególnie takich jak: turystyka, usługi finansowe, handel i cła; polityka makroekonomiczna, polityka przemysłowa i MŚP, społeczeństwo informacyjne; nauka i technologia; energia, transport i bezpieczeństwo transportu, edukacja i kultura, prawa człowieka, zasoby naturalne i środowisko, w tym środowisko morskie, leśnictwo; rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, współpraca w zakresie rybołówstwa i polityki morskiej; zdrowie; bezpieczeństwo żywności; zdrowie zwierząt, statystyka, ochrona danych osobowych, współpraca w zakresie modernizacji państwa i administracji państwowej oraz prawa własności intelektualnej;
- e) nawiązanie współpracy w kwestiach migracji, w tym migracji legalnej i nielegalnej, przemytu i handlu ludźmi,
- f) nawiązanie współpracy w zakresie praw człowieka i kwestii prawnych;
- g) nawiązanie współpracy w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia;
- h) nawiązanie współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu i przestępstw międzynarodowych, takich jak produkcja nielegalnych narkotyków i ich prekursorów i handel nimi oraz pranie pieniędzy;
- i) zwiększenie obecnego i zachęcanie do przyszłego udziału obu Stron w odpowiednich ponadregionalnych i regionalnych programach współpracy;
- j) podniesienie rangi obu Stron w regionach drugiej Strony,
- k) promowanie porozumienia między obywatelami poprzez współpracę różnych podmiotów pozarządowych, takich jak niezależne ośrodki badawcze, środowisko uniwersyteckie, społeczeństwo obywatelskie oraz media, w formie seminariów, konferencji, kontaktów młodzieżowych i innych działań.

ARTYKUŁ 3

Przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia

1. Strony uznają, że rozprzestrzenianie broni masowego rażenia i systemów jej przenoszenia bez względu na to, czy jest to działalność państw, czy innych grup, stanowi jedno z największych zagrożeń dla stabilności i bezpieczeństwa w wymiarze międzynarodowym.
2. Strony zgadzają się w związku z tym na współpracę i udział w przeciwdziałaniu rozprzestrzeniania broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia, dokładając starań poprzez przestrzeganie w pełni i wypełnianie na poziomie krajowym zobowiązań podjętych przez Strony w ramach traktatów i układów międzynarodowych o rozbrojeniu i nierozprzestrzenianiu, jak również innych wielostronnych porozumień i zobowiązań międzynarodowych na podstawie Karty Narodów Zjednoczonych. Strony zgadzają się, że te postanowienia stanowią zasadniczy element niniejszej umowy.
3. Strony zgadzają się również współpracować w zakresie wdrożenia międzynarodowych aktów o rozbrojeniu i nierozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, obowiązujących obie Strony, a także podjąć działania w celu ich lepszego wdrażania, m.in. poprzez wymianę informacji, wiedzy fachowej i doświadczeń.
4. Strony zgadzają się współpracować i współuczestniczyć w przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia i ich środków przenoszenia, poprzez podjęcie działań zmierzających do podpisania wszystkich innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych, ich ratyfikacji, lub w stosownych przypadkach przystępowania do nich, a także ich pełnego wdrażania.

5. Strony zgadzają się również współpracować w celu stworzenia skutecznego systemu kontroli wywozu na poziomie krajowym w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, kontrolując zarówno wywóz jak i tranzyt towarów związanych z bronią masowego rażenia, w tym ostateczne użycie technologii podwójnego zastosowania pod kątem broni masowego rażenia, oraz przewidując skuteczne kary w przypadku naruszenia kontroli wywozu.
6. Strony zgadzają się ustanowić regularny dialog polityczny, który będzie towarzyszył tym elementom i je konsolidował. Ten dialog może się odbywać na szczeblu regionalnym.

ARTYKUŁ 4

Współpraca prawna

1. Strony współpracują w kwestiach dotyczących rozwoju ich systemów prawnych, ustawodawstwa oraz instytucji prawnych, w tym ich skuteczności, szczególnie poprzez wymianę opinii i wiedzy fachowej, a także budowanie potencjału. W ramach swoich uprawnień i kompetencji Strony podejmują starania w celu rozwijania wzajemnej pomocy prawnej w sprawach karnych i przy ekstradycji.
2. Strony potwierdzają, że najcięższe przestępstwa budzące niepokój całej wspólnoty międzynarodowej nie mogą pozostawać bezkarne, i ci, którzy zostali oskarżeni o ich popełnienie, powinni zostać postawieni przed sądem, a w przypadku udowodnienia winy – ponieść należyty karę.
3. Strony zgadzają się współpracować przy wdrażaniu Dekretu prezydenckiego w sprawie krajowego planu działań dotyczących praw człowieka na lata 2004-2009, w tym przy przygotowaniach do ratyfikacji i wdrażania międzynarodowych aktów prawnych dotyczących praw człowieka, takich jak Konwencja w sprawie zapobiegania zbrodniom ludobójstwa i karania takich zbrodni czy Rzymski statut Międzynarodowego Trybunału Karnego.
4. Strony zgadzają się, że korzystne byłoby prowadzenie dialogu w tej kwestii.

ARTYKUŁ 5

Współpraca przy zwalczaniu terroryzmu

1. Strony zgadzają się współpracować przy zapobieganiu aktom terroryzmu i zwalczaniu takich aktów, potwierdzając znaczenie walki z terroryzmem, zgodnie z obowiązującymi konwencjami międzynarodowymi, w tym instrumentami dotyczącymi praw człowieka i międzynarodowym prawem humanitarnym, jak również własnymi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, równocześnie biorąc pod uwagę Globalną Strategię Zwalczania Terroryzmu ONZ, zawartą w rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 60/288 z dnia 8 września 2006 r., a także wspólną deklarację UE-ASEAN z dnia 28 stycznia 2003 r. dotyczącą współpracy w celu zwalczania terroryzmu.

2. Strony współpracują przy zwalczaniu terroryzmu w ramach wdrażania rezolucji nr 1373 Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz innych odpowiednich rezolucji ONZ, konwencji międzynarodowych i instrumentów obowiązujących obie Strony, m.in. poprzez:
  - wymianę informacji o grupach terrorystycznych oraz ich sieciach wsparcia zgodnie z prawem międzynarodowym i krajowym;

  - wymianę opinii o środkach i metodach stosowanych w celu zwalczania terroryzmu, w tym w dziedzinie szkoleń oraz technologii, oraz wymianę wiedzy fachowej związanej z zapobieganiem terroryzmowi;

- współpracę w zakresie egzekwowania prawa, uściślenie ram prawnych oraz eliminowanie warunków sprzyjających rozprzestrzenianiu się terroryzmu;
- współpraca przy wspieraniu kontroli granic i zarządzania granicami, usprawnienie budowania potencjału poprzez tworzenie sieci kontaktów, organizowanie szkoleń i programów edukacyjnych, wizyt urzędników wysokiego szczebla, przedstawicieli środowisk akademickich, analityków i przedstawicieli podmiotów terenowych oraz organizowanie seminariów i konferencji.

TYTUŁ II

WSPÓŁPRACA W RAMACH ORGANIZACJI REGIONALNYCH I MIĘDZYNARODOWYCH

ARTYKUŁ 6

Strony zobowiązują się wymieniać opinie i współpracować w ramach regionalnych i międzynarodowych forów i organizacji takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych, dialog UE-ASEAN, forum regionalne ASEAN, dialog Azja-Europa, Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju oraz Światowa Organizacja Handlu (WTO).

TYTUŁ III

WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA I REGIONALNA

ARTYKUŁ 7

1. We wszystkich sektorach objętych dialogiem i współpracą, które ustanawia się na mocy niniejszej umowy, oraz kładąc przy tym odpowiedni nacisk na kwestie objęte współpracą dwustronną, lub obie strony zgadzają się kontynuować powiązane działania na szczeblu dwustronnym, regionalnym lub poprzez połączenie obu tych wymiarów. Przy wyborze odpowiednich ram działania Strony będą dążyły do maksymalizacji uzyskanego wpływu na wszystkie zainteresowane strony oraz do umocnienia ich zaangażowania, przy jednoczesnym jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych zasobów, uwzględnieniu politycznej i instytucjonalnej wykonalności oraz w stosownych przypadkach zapewnieniu spójności z innymi działaniami, w które zaangażowani są partnerzy Wspólnoty i ASEAN.
2. Wspólnota i Indonezja mogą odpowiednio postanowić o rozszerzeniu wsparcia finansowego na działania w ramach współpracy w dziedzinach objętych umową lub na działania powiązane, zgodnie z ich odpowiednimi procedurami finansowymi i zasobami. Współpraca ta może w szczególności obejmować organizację programów szkoleniowych, warsztatów i seminariów, wymianę ekspertów, badania i inne działania uzgodnione przez Strony.

TYTUŁ IV

WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE HANDLU I INWESTYCJI

ARTYKUŁ 8

Zasady ogólne

1. Strony podejmują dialog na temat dwustronnego i wielostronnego handlu i kwestii związanych z handlem, mając na względzie zacieśnienie dwustronnych stosunków handlowych i rozwój wielostronnego systemu handlowego.
2. Strony zobowiązują się wspierać rozwój i zróżnicowanie wzajemnej wymiany handlowej w jak największym stopniu i w sposób przynoszący wzajemne korzyści. Strony zobowiązują się do stworzenia lepszych warunków wzajemnego dostępu do swoich rynków poprzez dążenie do eliminacji barier w handlu, w szczególności poprzez szybką likwidację barier pozataryfowych oraz podejmowanie działań poprawiających przejrzystość, z uwzględnieniem prac prowadzonych w tej dziedzinie przez organizacje międzynarodowe.
3. Uznając, że handel odgrywa istotną rolę w rozwoju oraz że pomoc w formie systemu preferencji taryfowych okazała się bardzo korzystna dla krajów rozwijających się, Strony starają się zwiększyć swój udział w konsultacjach dotyczących takiej pomocy w pełnej zgodności z zasadami WTO.
4. Strony informują się wzajemnie o rozwoju polityki handlowej i polityki w kwestiach związanych z handlem, takich jak polityka rolna, bezpieczeństwa żywności, zdrowia zwierząt, konsumentcka, polityka w zakresie niebezpiecznych substancji chemicznych oraz zarządzania odpadami.

5. Strony wspierają dialog i współpracę w celu rozwijania stosunków handlowych i inwestycyjnych, w tym zapewniają budowanie potencjału technicznego w celu rozwiązywania problemów, w dziedzinach o których mowa w art. 9-16.

ARTYKUŁ 9

Kwestie sanitarne i fitosanitarne

Strony prowadzą rozmowy i wymieniają informacje na temat prawodawstwa, certyfikacji i procedur kontrolnych, szczególnie tych objętych ramami porozumienia WTO w sprawie zagadnień sanitarnych i fitosanitarnych, Międzynarodowej Konwencji Ochrony Roślin, Międzynarodowego Biura Epizootycznego oraz Komisji Kodeksu Żywnościowego (CODEX Alimentarius).

ARTYKUŁ 10

Bariera techniczne w handlu

Strony wspierają wykorzystywanie międzynarodowych norm oraz współpracują i wymieniają informacje dotyczące norm, procedur oceny zgodności i przepisów technicznych, szczególnie w ramach porozumienia WTO w sprawie barier technicznych w handlu.

ARTYKUŁ 11

Ochrona praw własności intelektualnej

Strony współpracują w zakresie sposobów poprawy i egzekwowania ochrony własności intelektualnej oraz wykorzystywania tej własności w sposób oparty na najlepszych praktykach, a także w celu większej popularyzacji wiedzy na ten temat. Współpraca taka może obejmować wymianę informacji i doświadczeń w kwestiach takich, jak: praktyka, promocja, popularyzacja, usprawnianie procedur, zarządzanie, harmonizacja, ochrona i skuteczne stosowanie praw własności intelektualnej, zapobieganie nadużywaniu takich praw oraz walka z podrabianiem i fałszerstwem.

ARTYKUŁ 12

Ułatwienia w handlu

Strony dzielą się doświadczeniami i badają możliwości ułatwienia przywozu, wywozu i innych procedur celnych, zwiększenia przejrzystości przepisów handlowych oraz rozwijania współpracy celnej, w tym mechanizmów wzajemnej pomocy administracyjnej; Strony dążą także do zbieżności poglądów i wspólnych działań w kontekście inicjatyw międzynarodowych. Strony zwrócą szczególną uwagę na zwiększenie wymiaru bezpieczeństwa handlu międzynarodowego, w tym usług transportowych, oraz na zapewnienie równowagi między ułatwieniami w handlu a walką z nadużyciami finansowymi i nieprawidłowościami.

ARTYKUŁ 13

Współpraca celna

Bez uszczerbku dla innych form współpracy prowadzonej w ramach niniejszej umowy, obie Strony wyrażają swoje zainteresowanie możliwością zawarcia w przyszłości protokołu o współpracy celnej, w tym wzajemnej pomocy, w ramach instytucjonalnych określonych w niniejszej umowie.

ARTYKUŁ 14

Inwestycje

Strony wspierają większy przepływ inwestycji poprzez rozwój atrakcyjnych i stabilnych warunków dla wzajemnych inwestycji dzięki konsekwentnemu dialogowi, którego celem jest umacnianie zrozumienia i współpracy w zakresie inwestycji, badanie mechanizmów administracyjnych ułatwiających przepływy inwestycji oraz promowanie stabilnych, przejrzystych, otwartych i niedyskryminacyjnych warunków dla inwestorów.

ARTYKUŁ 15

Polityka konkurencji

Strony promują skuteczne wdrażanie i stosowanie zasad konkurencji oraz rozpowszechnianie informacji w celu wspierania przejrzystości oraz pewności prawnej dla przedsiębiorstw działających na rynkach drugiej strony.

ARTYKUŁ 16

Usługi

Strony rozpoczną konsekwentny dialog mający na celu w szczególności wymianę informacji o swoich wewnętrznych regulacjach i przepisach, wspieranie dostępu do rynków drugiej strony, wspieranie dostępu do kapitału i technologii oraz wspieranie handlu usługami między oboma regionami i na rynkach krajów trzecich.

TYTUŁ V

WSPÓŁPRACA W INNYCH SEKTORACH

ARTYKUŁ 17

Turystyka

1. Strony współpracują w celu lepszej wymiany informacji i ustanowienia najlepszych praktyk, tak aby zapewnić zrównoważony rozwój turystyki zgodnie z ogólnym kodeksem etyki w turystyce opracowanym przez Światową Organizację Turystyki oraz z zasadami zrównoważonego rozwoju stanowiącymi podstawę Agendy 21 na poziomie lokalnym.

2. Strony mogą rozwinąć współpracę w zakresie ochrony i zwiększania potencjału dziedzictwa naturalnego i kulturalnego, łagodzenia negatywnych skutków turystyki oraz większego pozytywnego wkładu branży turystycznej w zrównoważony rozwój społeczności lokalnej, m.in. poprzez rozwój eko-turystyki, przestrzeganie integralności i interesów lokalnych społeczności oraz lepszych szkoleń w branży turystycznej.

ARTYKUŁ 18

Usługi finansowe

Strony zgadzają się na rozwijanie współpracy w zakresie usług finansowych, zgodnie ze swoimi potrzebami i w ramach odpowiednich programów i regulacji prawnych.

ARTYKUŁ 19

Dialog w sprawie polityki gospodarczej

1. Strony zgadzają się na współpracę w promowaniu wymiany informacji i wymiany doświadczeń na temat panujących u nich trendów gospodarczych i politycznych, jak również wymiany doświadczeń dotyczących polityki gospodarczej, także w ramach regionalnej współpracy i integracji gospodarczej.

2. Strony dążą również do pogłębienia dialogu między swoimi władzami w zakresie kwestii gospodarczych, które zgodnie z uzgodnieniami Stron mogą obejmować takie obszary jak polityka pieniężna, polityka fiskalna (w tym podatki), finanse publiczne, stabilizacja makroekonomiczna oraz zadłużenie zagraniczne.

3. Strony uznają znaczenie większej przejrzystości i wymiany informacji w celu ułatwienia wdrażania środków zapobiegających uchylaniu się od płacenia podatków lub unikaniu ich płacenia, w ramach obowiązujących u nich przepisów. Strony zgadzają się poprawić współpracę w tej dziedzinie.

ARTYKUŁ 20

Polityka przemysłowa i współpraca w sektorze MŚP

1. Strony, biorąc pod uwagę swoją politykę gospodarczą i swoje cele, zgadzają się promować współpracę w zakresie polityki przemysłowej we wszystkich dziedzinach uznanych za właściwe, w celu zwiększenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), między innymi poprzez:

- wymianę informacji i doświadczeń w zakresie stwarzania ogólnych warunków dla poprawy konkurencyjności MŚP;
- promowanie rozwoju kontaktów między podmiotami gospodarczymi, zachęcanie do wspólnych inwestycji oraz zakładanie wspólnych przedsiębiorstw i sieci informacyjnych, w szczególności w ramach istniejących programów horyzontalnych Wspólnoty, stymulujące zwłaszcza transfer technologii i know-how pomiędzy partnerami;

- ułatwienie dostępu do źródeł finansowania i rynków, zapewnienie informacji i wspieranie innowacji poprzez wymianę dobrych praktyk w dostępie do źródeł finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw;
  - wspólne projekty badawcze w wybranych branżach przemysłu oraz współpraca w zakresie norm, procedur oceny zgodności oraz regulacji technicznych, zgodnie z wzajemnymi uzgodnieniami.
2. Strony ułatwiają i wspierają odpowiednie działania prowadzone przez sektor prywatny obu stron.

ARTYKUŁ 21

Społeczeństwo informacyjne

Uznając, że informacja i technologie komunikacyjne są ważnymi elementami współczesnego życia oraz posiadają ogromne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i społecznego, Strony dążą do współpracy w tych dziedzinach, koncentrując się między innymi na:

- a) ułatwieniu kompleksowego dialogu regionalnego na temat różnych aspektów społeczeństwa informacyjnego, w szczególności na temat strategii łączności elektronicznej i odpowiednich uregulowań, w tym na temat usług powszechnych, licencjonowania, ogólnych zezwoleń, ochrony prywatności i danych osobowych, oraz na temat niezależności i skuteczności organów regulujących wspomniane kwestie;
- b) wzajemnym połączeniu i interoperacyjności sieci funkcjonujących i usług świadczonych we Wspólnocie, Indonezji i Azji Południowo-Wschodniej;

- c) ujednoczeniu i rozpowszechnieniu nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- d) wspieraniu współpracy w zakresie badań między Wspólnotą a Indonezją w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- e) wspólnych projektach badawczych w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK);
- f) kwestiach/aspektach bezpieczeństwa technologii informacyjno-telekomunikacyjnych.

ARTYKUŁ 22

Nauka i technologia

1. Strony zgadzają się współpracować w zakresie nauki i technologii w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak energia, transport, środowisko naturalne oraz zasoby naturalne i zdrowie, przy uwzględnieniu własnej polityki.
2. Celami takiej współpracy jest:
  - a) wspieranie wymiany informacji i know-how z zakresu nauki i technologii, w szczególności na temat wdrażania zasad i programów;
  - b) promowanie trwałych stosunków między społecznościami naukowymi, ośrodkami badawczymi, uczelniami i sektorem przemysłu Stron;

- c) wspieranie szkoleń pracowników;
- d) promowanie innych form wzajemnie uzgodnionej współpracy.

3. Współpraca może przybrać formę wspólnych projektów badawczych i programów wymiany, jak również spotkań i szkoleń naukowców w ramach programów mobilności międzynarodowej, zakładająca jak największe rozpowszechnianie wyników badań.

4. Strony dążą do tego, aby we współpracy takiej uczestniczyły właściwe instytucje szkolnictwa wyższego, ośrodki badawcze i sektory produkcji, w szczególności MŚP.

ARTYKUŁ 23

Energia

Strony podejmują starania w celu zacieśnienia współpracy w sektorze energii. W tym celu Strony zgadzają się promować wzajemnie korzystne umowy, dążąc do:

- a) dywersyfikacji źródeł energii w celu poprawy bezpieczeństwa dostaw, opracowania nowych i odnawialnych form energii oraz współpracy w zakresie działalności w obu kierunkach łańcucha dystrybucji energii przemysłowej;
- b) rozsądnego wykorzystania energii dzięki wspólnemu wysiłkowi dostawców i odbiorców oraz zacieśnienia współpracy w zakresie zwalczania zmian klimatycznych, w tym poprzez mechanizm czystego rozwoju w ramach protokołu z Kioto;

- c) wspierania transferu technologii służących zrównoważonej produkcji i wykorzystaniu energii;
- d) rozwiązania kwestii związków między przystępnym cenowo dostępem do usług energetycznych a zrównoważonym rozwojem.

ARTYKUŁ 24

Transport

1. Strony dążą do współpracy we wszystkich właściwych obszarach polityki transportowej, mając na względzie poprawę przepływu towarów i pasażerów, wspieranie bezpieczeństwa, bezpieczeństwa w transporcie morskim i lotniczym, rozwoju zasobów ludzkich, ochrony środowiska oraz poprawę wydajności swoich systemów transportu.
2. Współpraca może mieć odpowiednio formę:
  - a) wymiany informacji o polityce transportowej Stron i przyjętych praktykach, w szczególności dotyczących transportu miejskiego, transportu na obszarach wiejskich, transportu śródlądowego i morskiego oraz ich logistyki, wzajemnych połączeniach i interoperacyjności multimodalnych sieci transportowych, jak również zarządzania drogami, koleją, portami i lotniskami;
  - b) możliwego wykorzystanie europejskiego systemu globalnej nawigacji satelitarnej (Galileo), z naciskiem na kwestie stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania.

- c) dialogu w dziedzinie usług transportu lotniczego, mającego na celu dalszy rozwój stosunków dwustronnych między Stronami w dziedzinach stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania; w tym zmiany niektórych elementów istniejących dwustronnych umów dotyczących usług transportu lotniczego między Indonezją a poszczególnymi państwami członkowskimi w celu dostosowania ich do odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych Stron oraz zbadania możliwości dalszego rozwoju współpracy w dziedzinie transportu lotniczego;
- d) dialogu w dziedzinie usług transportu morskiego, mającego na celu nieograniczony dostęp do międzynarodowego rynku i handlu morskiego i na zasadach komercyjnych, zaniechanie wprowadzania klauzul podziału ładunku, traktowania narodowego oraz stosowania klauzul najwyższego uprzywilejowania w stosunku do statków należących do obywateli bądź przedsiębiorstw drugiej Strony oraz przyznanie prawa do świadczenia usług transportu bezpośredniego (tzw. „od drzwi do drzwi”);
- e) wprowadzenie norm i przepisów w dziedzinie bezpieczeństwa i zapobiegania zanieczyszczeniom, w szczególności w odniesieniu do transportu morskiego i lotniczego, zgodnie z odpowiednimi konwencjami międzynarodowymi.

ARTYKUŁ 25

Edukacja i kultura

1. Strony zgadzają się na wspieranie współpracy w zakresie edukacji i kultury, która w należyty sposób respektowałaby ich różnorodność, zwiększając wzajemne zrozumienie i wiedzę o swoich kulturach.

2. Strony dążą również do podejmowania odpowiednich działań celem promowania wymiany kulturalnej oraz realizowania wspólnych inicjatyw w różnych sferach kultury, w tym wspólnej organizacji wydarzeń kulturalnych. W tym względzie Strony zgadzają się również na kontynuowanie wspierania działalności Fundacji Azja-Europa.
3. Strony zgadzają się również na prowadzenie konsultacji i współpracy na właściwych forach międzynarodowych, np. w ramach UNESCO oraz na wymianę opinii dotyczących różnorodności kulturowej, w tym działań takich jak ratyfikacja i wdrażanie konwencji UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form ekspresji kulturalnej.
4. Strony kładą ponadto nacisk na środki mające stwarzać stałe powiązania między odpowiednimi agencjami specjalistycznymi, promować wymianę informacji, know-how, studentów, ekspertów i zasobów technicznych, a także wspierać TIK w edukacji, przy wykorzystaniu funduszy oferowanych przez programy Wspólnoty w Azji Południowo-Wschodniej w zakresie edukacji i kultury oraz doświadczeń zdobytych w tej dziedzinie przez obie Strony. Obie Strony zgadzają się wspierać realizację programu Erasmus Mundus.

ARTYKUŁ 26

Prawa człowieka

1. Strony zgadzają się współpracować w zakresie promowania i ochrony praw człowieka.

2. Współpraca ta może obejmować między innymi:
  - a) wspieranie realizacji indonezyjskiego krajowego planu działań w dziedzinie praw człowieka;
  - b) promowanie praw człowieka i edukacji w tej dziedzinie;
  - c) zwiększenie kompetencji instytucji działających w zakresie praw człowieka;
3. Strony zgadzają się, że korzystne byłoby prowadzenie dialogu w tej kwestii.

ARTYKUŁ 27

Środowisko i zasoby naturalne

1. Strony zgadzają się co do potrzeby zachowania zasobów naturalnych i bioróżnorodności oraz zarządzania nimi w zrównoważony sposób, co stanowi podstawę rozwoju obecnych i przyszłych pokoleń.
2. Podczas wszystkich działań podejmowanych przez Strony w ramach tej umowy uwzględniane są wyniki światowego szczytu w sprawie zrównoważonego rozwoju, jak również wdrażanie odpowiednich wielostronnych porozumień w sprawie środowiska, obowiązujących obie Strony.
3. Strony kontynuują współpracę w ramach regionalnych programów ochrony środowiska, szczególnie w odniesieniu do:
  - a) świadomości ekologicznej oraz zdolności egzekwowania prawa;

- b) budowania potencjału w kwestiach zmian klimatycznych i efektywności energetycznej, z naciskiem na badania i rozwój, monitorowanie i analizę zmian klimatycznych oraz efektu cieplarnianego, łagodzenie skutków oraz programy adaptacyjne;
  - c) budowania potencjału w zakresie uczestnictwa w wielostronnych porozumieniach w sprawie środowiska i ich wdrażania, obejmujących kwestie takie jak bioróżnorodność, bezpieczeństwo biologiczne i cites;
  - d) promowania technologii ochrony środowiska, produktów oraz usług, w tym budowania potencjału w zakresie systemów zarządzania środowiskiem oraz ekoetykiet;
  - e) zapobiegania nielegalnemu przewozowi przez granicę niebezpiecznych substancji, niebezpiecznych odpadów i innych rodzajów odpadów;
  - f) środowiska przybrzeżnego i morskiego, jego ochrony oraz zapobiegania zanieczyszczeniu i degradacji;
  - g) udziału podmiotów lokalnych w ochronie środowiska i zrównoważonym rozwoju;
  - h) gospodarowania ziemią i gruntami;
  - i) podjęcia środków służących zwalczaniu transgranicznego zanieczyszczenia powietrza.
4. Strony ułatwiają sobie nawzajem dostęp do prowadzonych przez siebie programów w tej dziedzinie, zgodnie z określonymi warunkami takich programów.

ARTYKUŁ 28

Leśnictwo

1. Strony zgadzają się co do potrzeby ochrony i zachowania zasobów leśnych i ich bioróżnorodności oraz zarządzania nimi w zrównoważony sposób dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń.
2. Strony dążą do dalszej współpracy służącej poprawie gospodarki leśnej i zwalczaniu pożarów lasów, nielegalnego wycięcia lasów oraz związanego z nim handlu, zarządzania lasami i promowania zrównoważonej gospodarki leśnej.
3. Strony opracowują programy współpracy, dotyczące między innymi:
  - a) współpracy w zakresie promowania i tworzenia instrumentów prawnych dotyczących nielegalnego wycięcia i związanego z nim handlu, prowadzonej na poziomie międzynarodowym, regionalnym i dwustronnym
  - b) budowania potencjału, badań i rozwoju;
  - c) wspierania zrównoważonego rozwoju sektora leśnego;
  - d) opracowania systemu certyfikacji lasów.

ARTYKUŁ 29

Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich

Strony zgadzają się rozwijać współpracę w rolnictwie i w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

Obszary współpracy, które mogą być dalej rozwijane, obejmują między innymi:

- a) politykę rolną i ogólne perspektywy dla rolnictwa w skali międzynarodowej;
- b) możliwości usunięcia barier w handlu roślinami uprawnymi, zwierzętami gospodarskimi i ich produktami;
- c) polityki rozwoju na obszarach wiejskich;
- d) polityki jakości w zakresie upraw, zwierząt gospodarskich oraz chronionych oznaczeń geograficznych,
- e) rozwoju rynku oraz promowania międzynarodowych stosunków handlowych;
- f) rozwoju zrównoważonego rolnictwa.

ARTYKUŁ 30

Polityka morska i rybołówstwo

Strony wspierają współpracę w zakresie polityki morskiej i rybołówstwa, na szczeblu dwustronnym i wielostronnym, szczególnie w celu promowania zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju polityki morskiej i rybołówstwa oraz zarządzania nimi. Obszary współpracy mogą obejmować:

- a) wymianę informacji;
- b) wspieranie zrównoważonej i odpowiedzialnej długoterminowej polityki morskiej i rybołówstwa, w tym ochrony zasobów przybrzeżnych i morskich oraz zarządzania nimi;
- c) promowanie wysiłków służących zapobieganiu nielegalnym, niezgłaszanym i nieuregulowanym praktykom rybackim, oraz
- d) rozwój rynku i budowanie potencjału.

ARTYKUŁ 31

Zdrowie

1. Strony zgadzają współpracować w sektorze zdrowia w dziedzinach stanowiących przedmiot wzajemnego zainteresowania, w celu rozszerzenia działań w dziedzinie badań, zarządzania systemem opieki zdrowotnej, odżywiania, farmakologii, środków profilaktyki medycznej, poważnych chorób zakaźnych, takich jak ptasia grypa, pandemia grypy, HIV/AIDS i SARS, jak również chorób niezakaźnych takich jak rak oraz choroby serca, obrażenia powypadkowe i inne zagrożenia dla zdrowia, w tym uzależnienie od narkotyków.
2. Współpraca odbywa się w szczególności poprzez:
  - a) wymianę informacji i doświadczeń w wyżej wymienionych obszarach;

- b) programy w zakresie epidemiologii, decentralizacji, finansowania zdrowia, wzmocnienia pozycji władz lokalnych i zarządzania usługami zdrowotnymi;
- c) budowanie potencjału poprzez pomoc techniczną, opracowanie programów kształcenia zawodowego;
- d) programy służące poprawie opieki zdrowotnej, wsparciu działań powiązanych, w tym między innymi zmniejszeniu umieralności noworodków i matek;

ARTYKUŁ 32

Statystyka

Strony zgadzają się wspierać, zgodnie z dotychczasowymi działaniami dotyczącymi współpracy statystycznej między Wspólnotą a ASEAN, harmonizację metod i praktyk statystycznych, w tym gromadzenie i rozpowszechnianie danych statystycznych, a tym samym możliwość wykorzystania, na wspólnie akceptowanych warunkach, danych o handlu towarami i usługami oraz, w bardziej ogólnym kontekście, danych o jakimkolwiek obszarze objętym przedmiotową umową, który wiąże się z przetwarzaniem danych statystycznych, obejmującym gromadzenie, analizę i rozpowszechnianie.

ARTYKUŁ 33

Ochrona danych osobowych

1. Strony zgadzają się podjąć działania w tej dziedzinie, ze wspólnym celem poprawy stopnia ochrony danych osobowych, biorąc pod uwagę najlepsze praktyki międzynarodowe, takie jak te zawarte w wytycznych Narodów Zjednoczonych w sprawie skomputeryzowanych archiwów danych osobowych (rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 45/95 z dnia 14 grudnia 1990 r.)
2. Współpraca w zakresie ochrony danych osobowych może obejmować między innymi pomoc techniczną w formie wymiany informacji i wiedzy fachowej, przy uwzględnieniu przepisów ustawowych i wykonawczych Stron.

ARTYKUŁ 34

Migracja

1. Strony potwierdzają znaczenie wspólnych wysiłków w zarządzaniu przepływami migracyjnymi między swoimi terytoriami, a w celu wzmocnienia współpracy ustanawiają wszechstronny dialog w kwestiach związanych z migracją, w tym nielegalną migracją, przemytem i handlem ludźmi, jak również ochroną osób potrzebujących ochrony międzynarodowej. Kwestie dotyczące migracji są zawarte w krajowych strategiach rozwoju gospodarczego i społecznego obu Stron. Obie Strony zgadzają się przestrzegać zasad humanitarnych podczas rozwiązywania problemów związanych z migracją.

2 Współpraca między Stronami powinna być zgodna z oceną szczegółowych potrzeb, dokonaną poprzez wzajemne konsultacje pomiędzy Stronami oraz powinno się ją realizować zgodnie z odpowiednim obowiązującym prawodawstwem Stron. Współpraca między innymi koncentruje się na:

- a) podejmowaniu działań w związku z podstawowymi przyczynami migracji;
- b) rozwoju i wdrażaniu ustawodawstwa krajowego i praktyk krajowych zgodnie z odpowiednim prawem międzynarodowym obowiązującym obie strony, w szczególności w celu zapewnienia przestrzegania zasady „non-refoulement”;
- c) kwestiach uznanych za przedmiot wspólnego zainteresowania w dziedzinie wiz, dokumentów podróży oraz zarządzania kontrolą granic;
- d) zasadach przyjmowania, jak również prawach i statusie osób przyjętych, sprawiedliwym traktowaniu oraz integracji przebywających legalnie obcokrajowców, edukacji oraz szkoleniach, środkach przeciwko rasizmowi i ksenofobii;
- e) budowaniu potencjału technicznego i ludzkiego;
- f) ustanowieniu skutecznej polityki zapobiegania nielegalnej imigracji, przemytowi ludzi oraz handlowi ludźmi, w tym również ustanowieniu metod zwalczania siatek przemytniczych oraz ochronie ofiar takiego przemytu;
- g) kwestii powrotu osób przebywających nielegalnie na terytorium któregośkolwiek z państw w warunkach poszanowania ludzkiej godności oraz ich readmisji zgodnie z ust. 3;

3. W ramach współpracy na rzecz zapobiegania i kontroli nielegalnej imigracji, bez uszczerbku dla potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, Strony zgadzają się ponadto:
- a) identyfikować swoich domniemanych obywateli i przyjmować wszystkich swoich obywateli przebywających nielegalnie na terytorium któregoś z państw członkowskich lub Indonezji, na wniosek drugiej strony, a także bez zbędnej zwłoki i dalszych formalności po ustaleniu obywatelstwa;
  - b) zapewnić swoim obywatelom podlegającym readmisji odpowiednie do tego celu dokumenty tożsamości;
4. Strony zgadzają się na podjęcie negocjacji – na wniosek jednej ze Stron – w celu zawarcia porozumienia regulującego szczególne zobowiązania Stron w zakresie readmisji, w tym zobowiązania w zakresie readmisji odpowiednich obywateli i obywateli innych krajów. Uwzględniona zostanie również kwestia bezpieczeństwa.

ARTYKUŁ 35

Zwalczanie przestępczości zorganizowanej i korupcji

Strony zgadzają się na współpracę i wnoszenie wkładu w proces zwalczania przestępczości zorganizowanej, przestępczości gospodarczej i finansowej oraz korupcji, dzięki pełnej zgodności ze swoimi obowiązującymi międzynarodowymi zobowiązaniami w tej dziedzinie, w tym skutecznej współpracy w odzyskiwaniu majątku i środków uzyskanych w wyniku czynów korupcyjnych. To postanowienie stanowi zasadniczy element niniejszej umowy.

ARTYKUŁ 36

Współpraca w zakresie zwalczania narkotyków

1. W swoich odpowiednich ramach prawnych Strony współpracują w celu zapewnienia kompleksowego i zrównoważonego podejścia poprzez skuteczne działania i koordynację działań odpowiednich organów, również w sektorze zdrowia, edukacji, egzekwowania prawa – w tym służb celnych – a także w sektorze społecznym, wymiaru sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i prawnych regulacji rynku, w celu redukcji w jak największym stopniu podaży i popytu na narkotyki oraz handlu narkotykami, jak również wpływu narkotyków na osoby je zażywające i na ogół społeczeństwa, jak również w celu bardziej skutecznego zapobiegania wykorzystywaniu prekursorów chemicznych do nielegalnych produkcji narkotyków i substancji psychotropowych.
2. Strony mogą uzgodnić środki współpracy służące osiągnięciu tych celów. Działania opierają się na powszechnie uznanych zasadach zgodnie z odpowiednimi konwencjami międzynarodowymi, deklaracjami politycznymi oraz Deklaracją specjalną w sprawie wytycznych zmierzających do redukcji popytu na narkotyki, zatwierdzoną przez dwudziestą specjalną sesję Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w sprawie Narkotyków w czerwcu 1998 r.
3. Współpraca między Stronami może obejmować wymianę opinii w sprawie ram prawnych i najlepszych praktyk, jak również wsparcie techniczne i administracyjne w następujących obszarach: zapobieganie uzależnieniu od narkotyków i leczenie uzależnień, obejmujące szereg metod, łącznie z łagodzeniem szkód związanych z nadużywaniem narkotyków; centra informacji i punkty monitorujące; szkolenie personelu; badania dotyczące narkotyków; współpraca sądowa i policyjna oraz zapobieganie wykorzystywaniu prekursorów chemicznych używanych do nielegalnej produkcji narkotyków oraz substancji psychotropowych. Strony mogą zgodzić się na włączenie innych obszarów.

4. Strony mogą współpracować w celu promowania alternatywnych strategii zrównoważonego rozwoju służących ograniczeniu w największym stopniu areału nielegalnych upraw narkotyków, w szczególności konopi indyjskich.

ARTYKUŁ 37

Współpraca w zakresie zwalczania prania brudnych pieniędzy

1. Strony zgadzają się co do potrzeby podjęcia działań i współpracy w celu zapobiegania wykorzystywaniu ich systemów finansowych do prania zysków z działalności przestępczej, takiej jak handel narkotykami i korupcja.
2. Obie Strony zgadzają się współpracować w zakresie technicznego i administracyjnego wsparcia służącego rozwojowi i wdrażaniu regulacji oraz skutecznemu funkcjonowaniu mechanizmów zwalczania procederu prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu, w tym odzyskiwania majątku i środków uzyskanych w wyniku czynów korupcyjnych.
3. Współpraca pozwala na wymianę istotnych informacji w ramach odpowiednich przepisów oraz przyjęcie właściwych norm celem zwalczania prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu, odpowiadających normom przyjętym przez Wspólnotę Europejską oraz odpowiednie podmioty międzynarodowe działające w tym obszarze, takie jak Grupa Robocza ds. Finansowych (FATF).

ARTYKUŁ 38

Społeczeństwo obywatelskie

1. Strony uznają rolę i potencjalny wkład zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności środowiska akademickiego, w dialog oraz współpracę w ramach tej umowy, jak również zobowiązują się do wspierania skutecznego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim oraz jego skutecznego udziału społeczeństwa obywatelskiego w tym procesie.
2. Zgodnie z zasadami demokratycznymi oraz przepisami ustawowymi i wykonawczymi każdej Strony, zorganizowane społeczeństwo obywatelskie może:
  - a) brać udział w politycznym procesie decyzyjnym na szczeblu krajowym;
  - b) być informowane o wynikach konsultacji dotyczących strategii rozwoju i współpracy oraz polityk sektorowych, a także brać w udział w takich konsultacjach, szczególnie w obszarach, które go dotyczą, włączając w to wszystkie etapy procesu rozwoju;
  - c) zarządzać w przejrzysty sposób wszelkimi zasobami finansowymi przyznanymi mu na wsparcie jego działalności,
  - d) brać udział we wdrażaniu programów współpracy, w tym budowania zdolności, w dziedzinach, które dotyczą społeczeństwa obywatelskiego.

ARTYKUŁ 39

Współpraca w zakresie modernizacji państwa
i administracji państwowej

W oparciu o szczegółową ocenę potrzeb Strony mogą w ramach wzajemnych konsultacji podjąć współpracę w celu modernizacji swojej administracji publicznej, między innymi w zakresie:

- a) poprawy wydajności organizacyjnej;
- b) poprawy efektywności instytucji w zakresie świadczonych usług;
- c) zapewnienia przejrzystego zarządzania środkami publicznymi oraz odpowiedzialności za nie;
- d) poprawy ram prawnych i instytucjonalnych;
- e) rozwijania zdolności instytucjonalnych na rzecz projektowania i wdrażania polityki (świadczenie usług publicznych, konstrukcji i wykonania budżetu, przeciwdziałania korupcji);
- f) wzmocnienia systemów sądowniczych;
- g) poprawy mechanizmów egzekwowania prawa i agencji działających w tej dziedzinie.

ARTYKUŁ 40

Środki współpracy

1. Strony zgadzają się uruchomić odpowiednie środki, w tym również środki finansowe w zakresie, w jakim pozwalają im na to zasoby, którymi dysponują, oraz obowiązujące przepisy prawne, celem wywiązania się z wykonania założeń współpracy uzgodnionych w umowie.
2. Strony zachęcają Europejski Bank Inwestycyjny do kontynuowania swoich operacji w Indonezji, zgodnie ze jego procedurami i kryteriami finansowania oraz indonezyjskimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

TYTUŁ VI

RAMY INSTYTUCJONALNE

ARTYKUŁ 41

Wspólny Komitet

1. Strony zgadzają się ustanowić w ramach niniejszej umowy Wspólny Komitet składający się z przedstawicieli obu stron na najwyższym możliwym szczeblu, który ma następujące zadania:
  - a) zapewnienie sprawnego funkcjonowania i wykonywania umowy;

- b) ustalenie priorytetów w związku z celami umowy;
- c) wyeliminowanie różnic wynikających ze stosowania lub interpretacji niniejszej umowy;
- d) wydanie zaleceń dla Stron-sygnatariuszy niniejszej umowy w celu promowania założeń umowy oraz w stosownych przypadkach rozstrzygnięcie wszelkich rozbieżności w stosowaniu lub interpretacji niniejszej umowy.

2. Wspólny Komitet zbiera się co najmniej raz na dwa lata, na przemian w Brukseli i w Indonezji, w terminie ustalonym za porozumieniem stron. W drodze porozumienia pomiędzy Stronami można również zwoływać nadzwyczajne posiedzenia Wspólnego Komitetu. Wspólnemu Komitetowi przewodniczy naprzemiennie każda ze Stron. Porządek posiedzeń Wspólnego Komitetu jest ustalany w drodze porozumienia między Stronami.

3. Wspólny Komitet może ustanowić specjalistyczne grupy robocze celem udzielenia mu wsparcia w wykonywaniu jego zadań. Te grupy robocze zdają szczegółowe sprawozdania ze swej działalności Wspólnemu Komitetowi na każdym z jego posiedzeń.
4. Strony mogą również uzgodnić przydzielenie Wspólnemu Komitetowi zadań celem zapewnienia właściwego funkcjonowania jakiegokolwiek umowy lub protokołu sektorowego, które zostały zawarte lub zostaną zawarte między Wspólnotą a Indonezją.
5. Wspólny Komitet przyjmuje swój własny regulamin do celów stosowania umowy.

TYTUŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

ARTYKUŁ 42

Klauzula przyszłego rozwoju

1. Strony mogą za wzajemną zgodą dokonywać w umowie zmian, rewizji oraz rozszerzyć niniejszą umowę w celu zacieśnienia współpracy, w tym poprzez uzupełnienie jej za pomocą umów lub protokołów dotyczących szczególnych sektorów lub działań.
2. W odniesieniu do wdrażania niniejszej umowy każda z umawiających się Stron może przedstawić propozycje dotyczące rozszerzenia zakresu współpracy, biorąc pod uwagę doświadczenie uzyskane podczas jej stosowania.

ARTYKUŁ 43

Inne umowy

1. Bez uszczerbku dla odpowiednich postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, ani przedmiotowa umowa, ani działania podejmowane na jej mocy nie mają wpływu na uprawnienia państw członkowskich do podejmowania działań w ramach współpracy dwustronnej z Indonezją, lub też do zawierania, w odpowiednich przypadkach, nowych umów o partnerstwie i współpracy z Indonezją.
2. Niniejsza umowa nie wpłynie na stosowanie lub wykonywanie zobowiązań podjętych przez odpowiednie Strony w stosunkach ze stronami trzecimi.

ARTYKUŁ 44

Mechanizm rozwiązywania sporów

1. W przypadku rozbieżności dotyczących stosowania lub interpretacji niniejszej umowy każda ze Stron może odwołać się do Wspólnego Komitetu.
2. Wspólny Komitet będzie zajmował się rozbieżnościami zgodnie z art. 41 ust. 1 lit. c) i d).
3. W przypadku gdy jedna ze Stron uzna, że druga Strona nie wypełniła któregoś ze swoich zobowiązań wynikających z niniejszej umowy, może podjąć właściwe środki. Przedtem jednak, z wyjątkiem szczególnie nagłych przypadków, powinna dostarczyć Wspólnemu Komitetowi wszelkie odpowiednie informacje konieczne do dokładnego zbadania sytuacji w celu znalezienia rozwiązania zadowalającego obie Strony.

4. Strony uznają, że do celów prawidłowej interpretacji i właściwego stosowania w praktyce niniejszej umowy, wyrażenie „szczególnie nagłe przypadki” zawarte w ust. 3 oznacza przypadki istotnego naruszenia niniejszej umowy przez jedną ze Stron. Istotne naruszenie umowy polega na:

- (i) zerwaniu niniejszej umowy w sposób nieprzewidziany w zasadach ogólnych prawa międzynarodowego, lub
- (ii) złamaniu zasadniczych elementów umowy, opisanych w art. 1 ust. 1, art. 3 ust. 2 i art. 35.

5. Przy wyborze środków pierwszeństwo należy przyznać tym, które w najmniejszym stopniu zakłócają funkcjonowanie niniejszej umowy. O środkach tych powiadamia się niezwłocznie drugą Stronę oraz stają się one przedmiotem konsultacji w ramach Wspólnego Komitetu na wniosek drugiej Strony.

ARTYKUŁ 45

Infrastruktura

Aby ułatwić współpracę w ramach niniejszej umowy, obie Strony zgadzają się udzielić niezbędnej infrastruktury odpowiednio upoważnionym ekspertom i urzędnikom zaangażowanym w realizację współpracy w celu wykonywania ich zadań, zgodnie z wewnętrznymi zasadami i regulacjami obu Stron.

ARTYKUŁ 46

Terytorialny zakres stosowania

Niniejsza umowa obowiązuje z jednej strony na terytorium, na którym obowiązuje Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską zgodnie z warunkami określonymi w Traktacie, z drugiej strony na terytorium Indonezji.

ARTYKUŁ 47

Definicja pojęcia „Strony”

Do celów niniejszego układu określenie „Strony” oznacza z jednej strony Wspólnotę lub jej państwa członkowskie lub Wspólnotę i jej państwa członkowskie, zgodnie z ich stosownymi uprawnieniami, a z drugiej strony Republikę Indonezji.

ARTYKUŁ 48

Wejście w życie i okres obowiązywania

1. Niniejsza umowa wchodzi w życie w pierwszym dniu miesiąca następującego po dacie, z którą ostatnia Strona powiadomiła drugą Stronę o zakończeniu procedur prawnych koniecznych do tego celu.

2. Niniejsza umowa jest ważna przez okres pięciu lat. Umowa jest automatycznie przedłużana na kolejne okresy jednego roku, chyba że jedna ze Stron powiadomi pisemnie drugą Stronę o swoim zamiarze nieprzedłużania niniejszej umowy, sześć miesięcy przed końcem kolejnego rocznego okresu.
3. Wszelkie zmiany do niniejszej umowy wprowadzane są za porozumieniem Stron. Wszelkie zmiany nabierają mocy prawnej, dopiero kiedy ostatnia Strona poinformuje drugą Stronę, że dopełnione zostały wszystkie konieczne formalności.
4. Niniejsza umowa może zostać rozwiązana przez jedną ze Stron poprzez pisemne powiadomienie o wypowiedzeniu przekazane drugiej Stronie. Wypowiedzenie nabiera mocy sześć miesięcy po otrzymaniu powiadomienia przez drugą Stronę.

ARTYKUŁ 49

Zgłoszenie

Zgłoszenia należy kierować odpowiednio do Sekretarza Generalnego Rady Unii Europejskiej oraz Ministra Spraw Zagranicznych Republiki Indonezji.

ARTYKUŁ 50

Teksty autentyczne

Niniejszą umowę sporządzono w językach: angielskim, bułgarskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim oraz indonezyjskim, teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne.